

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An legatum relictum Monacho sub conditione, ut ad ipsum pertineat
independentem à Superiore, validum sit, & firmum. punct. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

id intelligendum est de actionibus, & iuribus transmissibili- bus. At ius ad eundem hereditatem cum personale sit, neque per- sonam transgrediat, transmissibile non est. Neque item obstat religiosum incapax esse acquirendi; quia est incapax ac- quirendi sibi bene tamen religioni. Neque denique obstat reli- giosum non habere voluntatem propriam, sed superioris vol- untate regi; quia id solum probat non posse propria autori- tate hereditatem adire, sed ex consensu superioris.

3. Verum contraria sententia communior est, & probabi- lior hereditatem non deferri monacho, sed monasterio ob personam monachi, sic post alios Couat. c. 1. à n. 21. de testam. Molin. r. 1. de instr. disp. 140. vers. non solum. Sanch. plures re- ferens. l. 7. sum. c. 12. n. 36. Moucor primò, quia omnia iura, & actiones religiosi sunt in monasterium translata, authent. in- gressi Cod. de Sacrosanct. eccles. Ergo est translatum ius ad eundem, quia hoc ius esto non sit transmissibile directè, est tamen trans- missibile indirectè, & per consequentiam ad translationem personæ. Cum ergo religiosi persona in monasterium transfe- ratur, ipsique incorporatur, translatum censeri debet ius ad eundem. Secundò, & efficacius voto paupertatis religiosus inca- pax sit dominio hereditatis, illiusque proprietate iure sic dis- ponente, ut supra dictum est, at si ipso immediatè hereditas deferretur, ipsæque eam nomine proprio adiret, capax domi- nij esset. Neque valet dicere id esse in virilitate monasterij, alias posset omnium bonorum suorum dominium professione facta retinere, esto in monasterij virilitate, quod nullatenus est concedendum.

4. Verum quia probabilis est sententia affirmans heredita- tem, & legatum immediatè religioso in virilitate monasterij deferri, ipsūque eam adire posse, advertendum est ex con- sensu sui prælati eam adire debere, ne proprietarius fiat. Quod si abique eius consensu acceptet legatum, & hereditatem adeat, valet legati acceptatio; quia hæc non potest monaste- rio præiudicare, at hereditatis aditio non tenet; quia in his, quæ monasterio præiudicare possunt, qualis est hereditatis aditio, non potest religiosus abique prælati consensu validè præstare; sic tradit Nauarr. comment. 2. de regularib. num. 65. si- ne. Sanch. c. 12. n. 37. Lessius l. 2. c. 41. dub. 11. n. 87.

5. Sed quid si religiosus stante ea probabili sententia quod ipso immediatè deferatur hereditas, nollet hereditatem adire? Respondeo posse à prælato compelli, tum præcepto, tum pen- nis, si inobediens fuerit; quia est præceptum de re iusta, & monasterio vitii? Nam esto monasterium possit religioso in- iurto hereditatem adire, hoc non est vndeque certum, sed sub opinione positum: ne ergo litibus via aperiat, iuste à religione compelli potest, ut hereditatem adeat. Sic Villalob. in suis communibus opinionibus. verbo monachus, n. 187. Spino specul. testament. glo. 12. princip. n. 19. & alij quos refert, & se- quitur Sanch. l. 7. sum. c. 12. n. 41. Verum, si de facto monachus quantumvis compulsus nollet hereditatem adire (quod raro contingit) poterit eo casu monasterium non iure directè ad- eundi, quod sibi competat, (ut modo supponimus) sed ex iure quod habet supplendi negligentiam sui subditi, & reparandi damnum inde sibi proveniens. Quia cum hæc hereditas tota cedat in virilitatem monasterij, æquum non est, ob rationa- bilem monachi dissonum ea monasterium privari. Et con- firmari potest ex leg. ult. Cod. de bonis qua liberis, ubi statu- tur post patrem hereditatem filio debitam adire ipso inui- to, ne ob filij malitiam præiudicetur, quod à fortiori procedere debet in monasterio comparatione religiosi. Deinde com- mune est apud doctores religiosum cum seruo, tum filio fami- lias comparari, prout monasterio vitius fuerit, ut multis al- legatis probat. Sanch. l. 7. c. 12. n. 40. Sed vitius est monasterio quod religiosus comparatur seruo quoad acquisitionis sub- stantiam, cum ex hac comparatione inferatur religiosum ni- hil sibi acquirere, sed omnia monasterio, sicut seruus qui ni- hil sibi, sed domino acquirit. Quoad modum vero acquisitionis vitius est monasterio, quod religiosus filio familias com- paratur qui iure antiquo non poterat hereditatem adire, nisi ex consensu patris, leg. placet legis qui hæres, §. ult. leg. qui in aliena §. iust. sum. ff. de acquir. i. credit. Et iure novo, leg. ult. Cod. de bonis qua liberis. Potest pater filio inuito hereditatem adire. Adde monasterio hereditatem ad eundem censeri mona- chum adires quippe monasterium monachi vices habet, & qui- quid monasterium facit, monachum facere censendum est; sic ita sustinet Ande. Fachin. l. 6. controuers. c. 17. Lessius, lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 11. n. 87. Sanch. plures adducens l. 7. sum. c. 12. n. 40.

6. Rursum dubitabis, an si monachus post delatam sibi here- ditatem ante illius aditionem moriatur, possit monasterium illam adire? Et quidem si vera esset sententia affirmans here- ditatem immediatè deferri monasterio, non monacho, certum est mortuo monacho monasterium eam adire posse; quia ra- tione delationis est ius monasterio acquisitum, poterit ergo ad effectum illud ius deducere independentè à monachi existen- tia. Verum stante alia opinione, quod hereditas non deferretur monasterio immediatè, sed monacho in commodum monaste- rij, plures censent apud Sanch. c. 12. n. 44. monasterium non

posse mortuo monacho hereditatem adire; quia aditio non monasterio, sed monacho competens morte monachi extincta censetur. Alij quos sequitur Fachin. lib. 6. controuers. cap. distinc- tione vtrius de monacho ignorante, vel sciente heredita- tem sibi esse delatam, dicuntque, si ignorante posse monaste- rium hereditatem adire; quia aditio non iure transmissiois à monacho facta; sed iure sibi competente ex delatione facta monacho in eius vita. Si autem scivit hereditatem esse dela- tam, distinguendum est, an ante lapsum annum delationis ob- ierit, vel post. Si ante lapsum annum obitus contigerit, poterit monasterium adire iuxta leg. cum antiquioribus, Cod. de iure delib. etiam: At lapso anno cessat hæc potestas, quia tacita re- pudiatione monachi videtur exclusum. Sed verius censent cum Sanch. dicto c. 12. n. 47. monasterium adire posse hereditatem nomine monachi, defuncti eo quod negligentiam eius ob ius acquisitum per dilationem implere possit. Quod si adhuc ali- quis huic iuri aditionis repugnet, negatque id fieri posse, con- cedere debet monasterio remedium restitutionis in integrum, teste Sanch. n. 50. v. pot. quod negligentia Abbatis non cogit- tis religiosum adire hereditatem letum est.

7. Advertendum tamen est, hereditatem emphiteusis, ma- ioratus, fideicommissi non deferri monasterio in perpetuum, sed pro religiosi vitæ, eoque defuncto ad succedentem vocatum transire. Adde neque pro vita religiosi deferri monasterio in in- iustificatione conneatur clausula formalis, vel virtualis reli- giosus excludens, ut si in consecrationem familie, & agnatio- nis, nominis, a mortuoque delationem instituta sit, ut pluribus firmat Sanch. r. 10. c. 15.

P V N C T V M VI.

An legatum relictum monacho sub conditione, ut ad ipsum pertineat independentè à superiore, va- lidum sit, & firmum?

S V M M A R I V M.

- 1. Testator vellet dominium legati ad monachum pertinere, nulla esse eius dispositio.
- 2. Limitatur in Societate lesu.
- 3. Relicta legati commoditate monacho sub ea conditione, ne possit à superiore auferri, valida est dispositio, sed relicta illa conditio.
- 4. Si autem legatum relinquatur ea conditione, ut si à superiore auferatur monacho, cesset, & ad alium transferat si de facto auferatur cessat legatum.
- 5. Superior legati usum non potest irrevocabilitate religiosi co- cedere, bene promittere non reuocare.

1. In legato considerandum est dominium, & commoditas illius: dominium nullatenus monacho concedi potest, cum voto paupertatis incapax illius sit, quare si testator vel- let expressè, ut non solum commoditas legatitiam etiam illius dominium ad monachum pertineret, probabilis est nullum esse illius dispositionem, v. pot. iuri contrariam. Sic tradunt Bart. authent. excipitur, Cod. de bonis qua liberis. Abbas in cap. monachum 8. de statu monachorum, Molin. t. 1. de instr. disp. 140. vers. si aliquid testamento. Laym. l. 4. tract. 5. c. 2. n. 21. Neque obstat conditiones impossibiles non vitare legata, sed tenet tanquam tui pes, leg. qui sub conditioe leg. conditioe contra si de condit. insti. r. quia hæc non tam est conditio, quam sub- stantia ipsius legati.

2. Hæc doctrina limitanda est in religiosi Societatis lesu sola bienniij vota emitentibus, qui cum capaces sint domini, poterit eis testamentum, vel donatione non solum bonorum vsus, sed dominium concedi, cum dependentia tamen à volun- tate superioris. Sanch. l. 7. sum. c. 18. n. 29.

3. Si vero testator monacho commoditatem legati relin- quat, dominium vero illius monasterio, uti semper præsumitur, dum est sub ea conditione ne possit à superiore auferri, plerum- censent contrære legatum; quia est conditio impossibilis omnino voluntatè tollens, ex cuius positione legatum pendet. At verius censent legatum valere, & relicti illam conditionem ut turpem, & impossibilem. Nam esto in donatione, alique contractibus dispositio sub conditione turpi, vel impossibili, si de- tietur, si voluntas testatoris illi hæreat, leg. impossibilis, ff. de verb. oblig. c. §. si impossibilis de iur. iud. si pular. iuris. Ac in testamento contracti est non enim dispositio vitatur, sed condi- ditio relictur, leg. r. c. leg. si quis iura leg. qua sub conditioe, leg. ditio relictur, leg. r. c. leg. si quis iura leg. qua sub conditioe, in fine de conditiones, qua leg. conditiones contra si de conditioe, insti. de tract. Greg. Lop. leg. 3. c. 4. tit. 1. par. 6. Sanch. allus relatis, lib. 7. sum. c. 17. n. 2. Valq. opusc. de redditi. c. 3. dub. 2. n. 2.

4. Quod si monacho relinquatur hereditas, vel legatum volun- tati superioris subiectum (qualiter in casu dubij interpretandi est, quia ita expostulat conditio personæ leg. equit. ff. de vso, c. habitas. Ad data tamen pena, ve si superior illius committatur, & vsu monacho denegaverit, legatum cesset, & ad extantem re- sciat, esto plures cessent illa pena aditionem nullam esse, & legatum manere firmum; at omnino tenet esse cessare legatum, &

& ad substitutum transire; quia illa non tam est pena quam quam conditio, sub qua legatum fit, solum enim censetur, testator legasse, dum prelatum commoditatem legati religioso per miserico autem denegante cessat conditio, & tempus pro quo legatum factum est, ac proinde corrumpitur legatum; sic Sanch. *dicto* c. 17. n. 18. *cap* 16. Valq. loco alleg. Neque ad hanc legati cessationem necessaria est iudicis declaratoria sententia; quia non cessat in penam alicuius delicti, sed quia spirat conditio, & finitur tempus pro quo concessum.

3. Sed inquires; an superior possit tibi religioso vsum, & commoditatem huius legati concedere irrevocabiliter? Respondeo non posse; quia non potest se proprietarium constituere, esse autem proprietarius, si independenter à voluntate superioris commoditate legati vti posses. Sic Nauarr. l. 3. *consil.* 47. *alias* 75. *de regularib.* in 1. edit. *cap* in 2. *consil.* 15. *alias* 3. *de statu monach.* Nauarr. l. 3. *de vestit.* c. 1. *par.* 3. *sub* 1. n. 160. *edit.* & pluribus relatis Sanch. l. 7. *sum.* c. 17. n. 28. & 35. Layman. l. 4. *tract.* 4. c. 7. n. 19. Bene tamen poterit superior tibi promittere non revocaturum quod intelligendum est absque rationabili causa. Quod si absque ea datam tibi licentiam revocet, peccabis; credo tamen solum venialiter peccaturum; quia hæc revocatio non iustitia, sed fidelitati, & veracitati opponitur. Neque hæc impossibilitas revocandi, quam habet superior ex vi sue promissionis obest dependentiæ, quam habere debet ab eius voluntate in vtu temporalium bonorum; quia non est impossibilitas absoluta, & quod valorem revocationis, sed solum quoad eius licitum vsum, & hoc absque rationabili causa.

PUNCTUM VII.

An religiosus licitum sit habere peculium ex superioris licentia.

SUMMARY.

1. Proponitur dubitandi ratio.
2. Antè concilium Trident. poterant religiosi possidere aliqua bona dependentia à superioris voluntate.
3. A tempore Trident. plures censent interdictionem esse religiosi peculium.
4. Alij oppositum censent.
5. Sed prima sententia probabilior iudicatur.
6. Consuetudine tamen temperata est.

Ratio dubitandi in hac questione oritur ex iure antiquo, & novo Trid. quod videtur hoc peculium prohibere. Nam ius antiquum solum videtur concessisse peculium religiosi ex causa administrationis, & c. *monachi*, *de statu monach.* ibi, nec peculium permittant habere, nisi eis fuerit ab Abbate pro iniuncta administratione permillum. Ergo seclata administratione peculium habere non possunt. Clarior tamen est prohibitio ex novo Trid. *decret.* sess. 25. c. 2. *de regularib.* ibi, nemini igitur regularium tam virorum, quam mulierum liceat, & bona immobilia, vel mobilia cuiuscunque qualitatis fuerint etiam quovis modo ab eis acquiri tanquam propria, aut etiam nomine conventus possidere, vel tenere, sed statim ea superiori tradantur, conventuique incorporentur. Nec deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui regulari concedere etiam ad vsum fructum, vel vsum administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum, monasteriorum, seu conventuum ad solos officiales eorundem ad ritum superioris amobiles pertineant. Mobilium vero vsum ita superiores permittant, ut eorum suppelleæ status paupertatis, quam professi sunt, conveniat nihilque superflui in ea sit, nihil etiam quod necessarium eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit, sit biennio activa; & passiva voce privatus sit; atque etiam iuxta suæ regulæ, & ordinis constitutiones puniatur. Hæc Concilium, ex quibus verbis aperte videtur colligi prohibitio religiosi facta habendi aliqua bona, siue mobilia, siue immobilia etiam nomine conventus. Secundo prohiberi superioribus eam licentiam concedere. Tertio bona conventus non posse per alios, quam per officiales administrari. Quarto denegatur superioribus facultas percipiendi superflua. Quæ omnia consuetudini & praxi satis receptæ præcipue in conventibus monialium videntur contraria, cum ferè singulæ moniales habeant annuos redditus ad sibi necessaria suppeditanda.

2. Pro resolutione dicendum est, si de tempore ante Concilium Trid. loquamur probabilis est religiosi licuisse possidere bona aliqua mobilia, vel immobilia ad sui sustentationem, & vsum dependentem à voluntate superioris, esto dominium illorum bonorum penes monasterium fuerit; sic post alios antiquiores docent Nau. *comm.* 2. *de regul.* n. 34. *cap* *comment.* 1. n. 27. Nau. l. 3. *de vestit.* c. 1. *sub* 1. n. 163. Greg. Lop. *leg.* 14. *verbo* *proprio*, *tit.* 1. p. 1. Sanch. l. 7. c. 22. n. 5. Suar. l. 3. *de relig.* l. 8. c. 1. n. 4. & alij plures apud ipsos. Ratio est quia iure naturali, nec potest hoc hæc possessio erant contraria voto paupertatis. Ergo licet

Terz. à Castro SUM. MOR. Pars 1. l. 4.

bat. De iure naturali est manifestum, siquidem ex illo votum paupertatis solum te obligat, ne aliqua re uti propria utaris, non ut tua, sed ut aliena utaris. In iure positivo nullus est textus hanc possessionem interdicens. Nam *text.* in *cap. monachi*, concedens pro iniuncta administratione peculium, non prohibet ex aliis causis religioni convenientibus concedi posse, sed causam administrationis, ut frequentiore designavit, iuxta *Text.* in *c. cum ad monasterium*, *de statu monach.* Quod clarius colligitur ex *c. insinuare*, *Qui clerici, vel videntes*, ubi approbatur professio facta sub conditione vivendi in propria domo, ibique tenendi bonorum administrationem, in sui sustentationem. Licet ergo peculium causa iusta intercedente.

3. Verum si à tempore Concilij Trident. controversia procedat, plures gravissimique doctores censent interdictionem esse Trident. decreto religiosi peculium (hoc est) retentionem bonorum præcipue immobilium, non quidem ad præsentaneum vsum, sed ad vsum accessu temporis contingente. Sic docuit Corduba *sum.* q. 54. *verbo* *terrore*, Man. Rodrig. l. 1. *q. regul.* q. 29. *art.* 12. Molin. t. 2. *de inst.* disp. 275. Nau. l. 3. *de vestit.* c. 1. *par.* 3. *sub* 1. n. 163. Valen. 22. *disp.* 1. q. 4. *punct.* 3. *corol.* 4. *cap* *alij apud*, Sanch. l. 7. *sum.* c. 22. n. 7. Movenitur ex verbis Concilij interdicentis religiosi, retinere bona siue mobilia, siue immobilia etiam nomine conventus. Sed præcipit ea superiori tradere, & conventuique incorporari. Deinde negat superioribus posse alicui regulari concedere facultatem bona stabilia ad vsum fructum, vel vsum, administrationem, aut commendam, sed iubet per officiales conventus omnia administrari, quæ omnia peculio repugnant.

4. Alij è contra censent licita esse peculia ex licentia superioris stæe Trid. decreto, sicuti licita erant spectato iure communi, sic docuit Nau. *com.* 2. n. 15. *de regul.* *cap* l. 3. *consil.* *ead.* *tit.* *conf.* 20. *alias* 15. *de statu monach.* Eman. Sa. *verbo* *religion.* n. 48. Man. Rodr. *q. regul.* 2. q. 125. *art.* 4. *sum.* *cap* 1. 3. q. 29. *art.* 10. Sanch. l. 7. *sum.* c. 22. n. 11. Miranda *missuali prelat.* p. 1. q. 28. a 8. Grassi. p. *decis.* l. 3. c. 5. n. 53. Ducuntur, quia Trident. nihil novum statuit, quod statutum non esset iure antiquo, in *c. monachi*, *de statu monach.* Ergo clarioribus verbis id expresserit; nam est Concilium prohibuit bonorum immobilium, siue mobilium possessionem, etiam ad vsum, & nomine conventus, id debet intelligi absque causa iusta, vel ad quemcunque vsum, siue necessarium, siue superfluum. Et eodem modo explicanda est prohibitio superioribus facta, ne bona immobilia subditis concedant etiam ad vsum, seu administrationem, scilicet passim, & absque causa iusta, vel ad vsum profanos & superfluos. Ergo stante legitima causa optime poterit superior peculia, bonorumque immobilium administrationem religiosi permittere, ad vsum honestos, religionique convenientes, quod abundè confirmatur ex vtu plurium religionum, præcipue femininarum, qui si Concilio contrarius esset, non ita facile permitteretur.

5. Ceterum in hac re verius existimo cum prima sententia Concilij Trid. novum ius statuisse, quoad obedientiam paupertatis, & illius perfectionem convenientes esse iudicavit vltra ibi relatos sustinent Suar. l. 3. *de relig.* l. 8. c. 14. *num.* 8. Basil. Ponce. q. 9. *scholastica*, c. 4. Valq. in *opus.* *de vestit.* *cap.* 3. *sub* 1. n. 14. Movenor primo ex illis verbis. Nemini liceat bona immobilia, aut mobilia nomine conventus possidere, aut tenere, sed ea statim superiori tradantur, conventuique incorporentur. In quibus verbis manifestè prohibet Concilium possessionem, & retentionem bonorum etiam ex licentia Prælati, quidem ea quæ nomine conventus retinentur ex licentia, & voluntate Prælati retinentur. Quod si dicas id intelligi absque iusta causa, videris absque fundamento locutus; cum nullum verbum sit in illo decreto hanc explicationem indicans. Sed potius contrarium colligitur, ex eo quod absolute, & absque vlla distinctione præcipit ea bona superiori tradi, & conventuique incorporari, quasi diceret, est causa iusta alias adesse concedendi, religio bonorum retentionem, & possessionem; at quia perfectioni paupertatis, quæ successu temporis collapsa erat, quæque instaurari desiderabatur, convenientius erat apud superiores, quam apud singulos religiosos bona esse de causa præcipit Concilium statim ea superiori tradi, conventuique incorporari. Notandumque est verbum *incorporari*, quod denotat illa bona fieri communia, & ad vsum totius conventus. Præterea Concilium eam administrationem quam singulas religionis denegat, concedit officiali conventus, sed officiali conventus concedit administrationem ex iusta causa, & ad vsum honestos, ergo eam denegat singulis religiosi. Secundo movetur ex illis verbis. Ne deinceps liceat superioribus bona stabilia alicui regulari concedere. Expendo verbum *deinceps*, quod indicat ab illo puncto prohibitionem esse, esto antea nulla fuerit. Tertio præcipit Concilium, ne superiores subditis necessaria negent, supponit ergo immediate à superioribus providendos esse, & non ex referuato sibi peculio.

6. Huius doctrinæ obstat (ut diximus) consuetudo recepta præcipue apud moniales habendi annuos redditus, & bonorum siue mobilium administrationem, quæ pluribus solet concedi, vnde inde sibi necessaria suppeditant, quæ consuetudine dantur du-